

Η Συμβολή του Πολεμικού Ναυτικού στην Απελευθέρωση της Δωδεκανήσου

του Αντιναυάρχου Π.Ν. ε.α.
Ξενοφώντος Μαυρογιάννη *

Εφέτος συμπληρώνονται 70 χρόνια από την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου. Στο προηγούμενο τεύχος της «Ναυτικής Ελλάδας» είχαμε αναφερθεί στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου και τις υφιστάμενες Διεθνείς Συνθήκες που επισφραγίζουν την ενσωμάτωση των νησιών με τη Μητέρα Ελλάδα.

Στο παρόν τεύχος θα παρουσιάσουμε τη δράση των πολεμικών μας πλοίων στην περιοχή της Δωδεκανήσου και τη συμβολή τους στην απελευθέρωση των νησιών αυτών.

Μεγαλεπήβολα συμμαχικά σχέδια

Μετά την τελική νίκη των Συμμάχων στη Βόρεια Αφρική, οι Αγλο-Αμερικανοί άρχισαν να προετοιμάζονται για την απόβαση στη Σικελία προκειμένου να επιφέρουν το τελειωτικό χτύπημα στην Ιταλία.

Στις 10 Ιουλίου του 1943 αποβίβαστηκαν στο νησί 160.000 άνδρες υπό τους Στρατηγούς Πάττον και Μοντγκόμερυ, και μέσα σε 37 ημέρες το κατέλαβαν, γεγονός που, εκτός από στρατιωτικές συνέπειες, είχε επίπτωση στο ηθικό και πολιτικό πεδίο του Άξονα.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 1943 οι Γερμανοί πληροφορήθηκαν από την εκπομπή του ραδιοφωνικού σταθμού του Λονδίνου την ανακωχή της Ιταλίας που εξήγγειλαν σε ομιλίες τους οι Στρατηγοί Αϊζενχάουερ και Μπαντόλιο. Η αντίδρασή τους ήταν αστραπιαία και σκληρή κατά των Ιταλικών δυνάμεων.

Για τα Δωδεκάνησα, σύμφωνα με δημοσιευθείσα Πολεμική Έκθεση του Βρετανού Αρχιστρατήγου Ουίλσον, τα συμμαχικά σχέδια ήταν μεγαλεπήβολα, και προέβλεπαν την κατάληψη της Ρόδου και της Κω, και κάποιων άλλων νησιών του συμπλέγματος. Αυτό θα αποτελούσε αφετηρία ευρύτερων επιχειρήσεων κατά της κατεχομένης Ελλάδας. Επικράτησαν, όμως, μετριοπαθέστερες σκέψεις που απέβλεπαν στην κατάληψη της Ρόδου ή της Κρήτης με δύναμη 4 ταξιαρχών για την επιχείρηση της Ρόδου. Και αυτό, όμως, άλλαξε, λόγω άλλων συμμαχικών επιχειρησιακών αναγκών στο πολεμικό θέατρο της Ιταλίας.

Η συνθηκολόγηση της Ιταλίας είχε δημιουργήσει στους Συμμάχους την εντύπωση ότι ο Ιταλικός Στρατός –σύμφωνα με τις προβλέψεις των όρων της ανακωχής αλλά και δηλώσεων Ιταλών που έλεγαν ότι «τώρα είμαστε συμπολεμιστές»– θα βοηθούσε στις επιχειρήσεις εναντίον των Γερμανών, ιδιαίτερα εκεί όπου οι Ιταλοί στρατιώτες ήταν πολύ περισσότεροι από τους Γερμανούς. Μια τέτοια περιοχή ήταν και

τα Δωδεκάνησα. Στη Ρόδο, επί παραδείγματι, υπήρχαν 50.000 Ιταλοί με τορπιλακάτους, τορπιλοβόλα, αεροπλάνα, πυροβολικό, απέναντι σε 7.000, μόνο, Γερμανούς. Εκείνο που δεν μπορούσαν να φανταστούν οι Σύμμαχοι ήταν ακριβώς αυτό που συνέβη. Τη μεθεπομένη της ανακωχής (10 Σεπτεμβρίου 1943) οι 7.000 Γερμανοί, δρώντες αστραπιαία, κατάφεραν με τη μεγαλύτερη ευκολία να εξουδετερώσουν τους 50.000 Ιταλούς, τους συνέλαβαν και επικράτησαν στο νησί. Με τις ναυτικές και αεροπορικές βάσεις της Ρόδου, που συμπληρώνονταν με αυτές της Κρήτης, σε Γερμανικά χέρια και την απόλυτη κυριαρχία στο Αιγαίο, οι Γερμανοί δημιούργησαν εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση στην περιοχή.

Μετά την απροσδόκητη αυτή μεταστροφή των πραγμάτων, η κατάληψη της Ρόδου δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί με μία μόνο ταξιαρχία όπως είχε σχεδιαστεί. Ούτε, όμως, άλλες δυνάμεις μπορούσαν να βοηθήσουν από άλλα μέτωπα. Έτσι τα μεγαλεπήβολα συμμαχικά σχέδια ματαιώθηκαν.

Επιχειρήσεις των πλοίων στα Δωδεκάνησα

Ακόμη και πριν από την κατάρρευση της Ιταλίας, Ελληνικά υποβρύχια δρούσαν στο σύμπλεγμα της Δωδεκανήσου για την παρεμπόδιση από θαλάσσης ενισχύσεως και ανεφοδιασμού των Ιταλικών και Γερμανικών φρουρών στα νησιά αυτά.

Η δημιουργηθείσα, όμως, νέα κατάσταση μετά την κατάρρευση της Ιταλίας είχε άμεσο αντίκτυπο στο Αιγαίο όπου το Ελληνικό και Βρετανικό Ναυτικό άρχισαν έντονη δράση, με αντικειμενικό σκοπό την κατάληψη των Δωδεκανήσων με μικρά στρατιωτικά τμήματα.

Από τις πρώτες ημέρες μετά την ανακωχή της Ιταλίας καταλήφθηκαν από τους Συμμάχους τα νησιά: Καστελλόριζο, Κως, Ικαρία, Λέρος και Σάμος στην οποία τοποθετήθηκε ως Ναυτικός Διοικητής ο Πλωτάρχης Γ. Μπάκας.

Οι Γερμανοί αντέδρασαν άμεσα επειδή η απώλεια της Δωδεκανήσου και ορισμένων άλλων νησιών του Αιγαίου δημιουργούσε αρνητική κατάσταση γι' αυτούς που ήθελαν να ελέγχουν την Ανατολική λεκάνη της Μεσογείου. Αρχικά εξουδετέρωσαν τις Ιταλικές σε αυτά φρουρές (εξαπλάσιες σε αριθμό από τους Γερμανούς) και στη συνέχεια άρχισαν την επανακατάληψη των νησιών που είχαν καταλάβει οι Σύμμαχοι.

Αφού μετέφεραν εσπευσμένα στα αεροδρόμια που βρίσκονταν κοντά στα Δωδεκάνησα μεγάλο όγκο αεροπορικών δυνάμεων, άρχισαν ανηλεή βομβαρδισμό της Λέρου και των άλλων νησιών, καθώς και κάθε εχθρικού πλοίου που έπλεε στην περιοχή. Η απόλυτη Γερμανική κυριαρχία αέρος δημιουργούσε τεράστια προβλήματα και άκρως επικίνδυνες καταστάσεις, στα Ελληνικά και Αγγλικά πολεμικά πλοία που εκτελούσαν συνεχώς διαδρομές στο Αιγαίο για να παρεμποδίσουν τον εχθρό να ανακαταλάβει τα νησιά.

Σύμφωνα με τα επίσημα αρχεία του ΓΕΝ σχετικά με τη δράση του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού, του Αντιναυάρχου Δ. Φωκά, η δράση κάθε πλοίου χρονολογικά έχει ως κατωτέρω:

Το αντιτορπιλικό Κουντουριώτης, με κυβερνήτη τον αντιπλοίαρχο Κ. Μπατατζή, με 90 άνδρες του Αγγλικού L.D.G. τάγματος υπό ταγματάρχη και 10 αξιωματικούς, καθώς και στρατιωτικό υλικό περίπου 10 τόνων, απέπλευσε από τη Χάιφα το πρωί της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 1943 μαζί με ένα Αγγλικό και δύο Γαλλικά πλοία. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας ο *Κουντουριώτης* κατέπλευσε πρώτο από τις μονάδες του Πολεμικού Ναυτικού στο Καστελλόριζο. Η Ιταλική Σημαία κυμάτιζε ακόμη στον ιστό της προκυμιάς. Ο κόσμος κλεισμένος στα σπίτια του με το φόβο από την εχθρική κατοχή δεν τολμούσε να βγει να υποδεχθεί το πολεμικό πλοίο της Πατρίδας, εκτός από μερικά παιδιά. Ο κυβερνήτης με δύο αξιωματικούς βγήκαν στην ξηρά όπου συνάντησαν τον παπά και δύο προκρίτους, στους οποίους παρέδωσαν την Ελληνική Σημαία και πολλά τρόφιμα για διανομή στους Έλληνες απόρους. Αποβιβάστηκε επίσης και το Αγγλικό τάγμα.

Ο *Κουντουριώτης* κατέπλευσε άλλες δύο φορές στο Καστελλόριζο, τη 18^η Σεπτεμβρίου και 26^η Σεπτεμβρίου του 1943, αποβιβάζοντας προσωπικό και υλικό.

Το αντιτορπιλικό Βασίλισσα Όλγα απέπλευσε από την Αλεξάνδρεια το πρωί της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1943 μαζί με τα Βρετανικά αντιτορπιτικά *Faulko* και *Eclipse*, για να καταστρέψουν Γερμανική νηοπομπή που είχε ξεκινήσει από τον Πειραιά και κατευθυνόταν στα Δωδεκάνησα. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα της 21^{ης}/22^{ας} τα αντιτορπιτικά εντόπισαν στη ΒΑ άκρη της Αστυπάλαιας τα φορτηγά *Paolo* (4.000 τ. πρώην Γαλλικό) και *Pluto* (2.000 τ. πρώην Ιταλικό *Trieste*), που είχαν κατασχεθεί από τους Γερμανούς και συνοδεύονταν από το μικρό ανθυποβρυχιακό σκάφος U-Jager 2104. Κατόπιν σύντομης συμπλοκής και τα τρία Γερμανικά πλοία βυθίστηκαν. Οι απώλειες των Γερμανών δεν ήταν απλώς καύσιμα και πυρομαχικά, αλλά και 700, κατ' άλλους 900, ναυτικοί που προορίζονταν για τη Ρόδο εξειδικευμένοι να επανδρώσουν τα Ιταλικά υποβρύχια, τις τορπιλακάτους, τα ναυτικά παρατηρητήρια, τα πυροβολεία.

Η *Β. Όλγα* είχε αποκτήσει μεγάλη δόξα από την προηγούμενη δράση της στη Μεσόγειο και τον Ινδικό ωκεανό έχοντας καταστρέψει δύο νηοπομπές, ένα πετρελαιοφόρο και δύο υποβρύχια. Ο Χίτλερ είχε διατάξει τον άμεσο εντοπισμό και βύθισή της.

Κατά τον πλου της 22^{ας}/23^{ης} Σεπτεμβρίου 1943, μαζί με άλλα Αγγλικά αντιτορπιτικά, μετέφερε στρατό και πολεμικό υλικό στη Λέρο κάτω από σφοδρότατες αεροπορικές επιθέσεις.

Το πρωί της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 1943 επανέπλευσε στη Λέρο μετά από επιθετική περιπολία, μαζί με το Αγγλικό αντιτορπιλικό *Intrepid*, στο στενό της Κάσου και τα πλοία προσορμίστηκαν στο Πόρτο Λακί. Λίγα λεπτά μετά την πρόσδεση στους σημαντήρες, σμήνη εχθρικών αεροπλάνων επιτέθηκαν με σφοδρότητα κατά των δύο πλοίων. Το *Intrepid* εβλήθη με μία βόμβα στο μέσον του σκάφους και υπέστη σοβαρές ζημιές για να βυθιστεί αργότερα. Αμέσως μετά η *Β. Όλγα* δέχθηκε δέσμη βομβών και κόπηκε, κυριολεκτικά, στα δύο και ανετράπη. Απωλέστηκαν ο κυβερνήτης, ο ύπαρχος, 4 αξιωματικοί, 11 υπαξιωματικοί, και 64 δίοποι και ναύτες.¹

Κατόπιν της ηρωικής και έντονης ζωής της η *Β. Όλγα*, που είχε καταυγάσει με τους άθλους της τη Μεσόγειο, τερμάτιζε τη ζωή της με την υπέρτατη θυσία. Η βύθισή της, λίγες ημέρες μετά την απώλεια (14 Σεπτεμβρίου) του υποβρυχίου *Κατσώνης*, υπήρξε βαρύτατο πλήγμα για το Πολεμικό Ναυτικό.

Ίδου τι έγραφε το Βρετανικό Ναυαρχείο σε τηλεγράφημά του που απήχυνε στο Υπουργείο των Ναυτικών: ΗΩΠ 261205C/Σεπτέμβριος 1943. «Η σκληρά απώλεια ην το Ελληνικόν Β. Ναυτικόν υπέστη εκ της βυθίσεως της *Όλγας* και του *Κατσώνη*, μας ελύπησε. Αμφότερα ταύτα τα πλοία έχουν εις το ενεργητικό των διακεκριμένας υπηρεσίας υπέρ του συμμαχικού αγώνος και αι επιτυχίαι των αντανακλούν υψίστην τιμήν εις τους κυβερνήτας και τα πληρώματά των, καθώς και εις το Ελληνικόν Β. Ναυτικόν».

Το αντιτορπιλικό Θεμιστοκλής, με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Ν. Σαρρή, μεταξύ 1-4 Οκτωβρίου 1943 μαζί με το *Μιαούλη* και ένα ακόμη Βρετανικό αντιτορπιλικό εκτέλεσαν επιθετική περιπολία στο στενό Κρήτης-Κάσου για την καταστροφή νηοπομπών που κινούνταν στο σύμπλεγμα Δωδεκανήσου.

Κατά τον πλου της 5-6 Οκτωβρίου 1943 από Λεμεσό προς Δωδεκάνησα μαζί με Βρετανικό αντιτορπιλικό, τα πλοία εκτέλεσαν επιθετική περιπολία για εντοπισμό και καταστροφή εχθρικών αποβατικών δυνάμεων.

Ίδια καταδρομική περιπολία εκτελέστηκε στο στενό Ρόδου-Καρπάθου μεταξύ 7-9 Οκτωβρίου 1943 μαζί με ένα Βρετανικό καταδρομικό και τρία αντιτορπιτικά, χωρίς να πραγματοποιηθεί τέτοια συνάντηση, όπως επίσης και κατά την περιπολία στην Κω μεταξύ 19-20 Νοεμβρίου 1943.

1. Φωκάς Δημήτριος, Αντιναύαρχος: «Εκθεσις επί της δράσεως του Β. Ναυτικού κατά τον Πόλεμον 1940-1944, τόμ. Β', σελ. 282-285

Το αντιτορπιλικό Πίνδος, με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Δ. Φοίφα, μεταξύ 21 Οκτωβρίου - 4 Νοεμβρίου 1943 ανεφοδίασε τη Λέρο και παρέμεινε σε επιθετική περιπολία βορείως της Πάτμου. Την 11^η Νοεμβρίου δέχθηκε σφοδρή αεροπορική επίθεση και όχι απλώς δεν απομακρύνθηκε από την περιοχή αλλά παρέπλευσε τις ακτές της Λέρου, η οποία είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς και βομβάρδισε την επομένη με επιτυχία τα Γερμανικά στρατεύματα.

Το αντιτορπιλικό Αδρία, με κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Ι. Τούμπα, και τα Βρετανικά αντιτορπιλικά *Jervis*, *Pathfinder* και *Hurworth* μετά τα μεσάνυχτα της 21^{ης} Οκτωβρίου 1943 απέπλευσαν από την Αλεξάνδρεια για Δωδεκάνησα με σκοπό την καταστροφή τυχόν εχθρικών πλοίων, και τη μεταφορά πυρομαχικών και εφοδίων στα στρατεύματα της Λέρου.

Περί την 02.00 της 22ας, παραπλέοντας τις ακτές της Καλύμνου μαζί με το *Hurworth* δέχθηκαν σειρά επιθέσεων από σμήνος Στούκας, μαζί και με άλλα αεροσκάφη που έριχναν φωτιστικά, χωρίς να υποστούν καμία σοβαρή ζημιά και την 06.00 της 22ας αγκυροβόλησαν στον όρμο Yedi-Atala της Μικρασιατικής ακτής όπου παρέμειναν όλη την ημέρα.

Το δειλινό της 22ας ο *Αδρία* με το *Hurworth* έπλευσαν πάλι προς Κάλυμνο για να βομβαρδίσουν τους όρμους Βαθύ και Ακτή. Ξαφνικά στις 21.56 και ενώ τα πλοία έπλεαν σε γραμμή παραγωγής ισχυρότατη διπλή δόνηση συγκλόνησε τον *Αδρία*. Το πλοίο είχε προσκρούσει σε νάρκη. Η πλώρη του αποκόπηκε και πήρε κλίση 10°-12° προς τα δεξιά. Νεκροί και τραυματίες κείτονταν γύρω από τη Γέφυρα. Εικόνα χαλα-

Υποβρύχιο Νηρέυς Ι

σμού. Ο Captain D, Αντιπλοίαρχος Ράιτ επί του *Hurworth* πλησίασε να παραλάβει το πλήρωμα του *Αδρία* και έδωσε εντολή το πλοίο να βυθιστεί. Ο Τούμπα σε μία υπέρτατη στιγμή ευθύνης και προσήλωσης στο καθήκον αρνήθηκε να βυθίσει το πλοίο του. Σε λίγο, στις 22.10 ακριβώς, άλλη τρομακτική έκρηξη από πρόσκρουση σε νάρκη σημειώθηκε στο *Hurworth* που τινάχθηκε στον αέρα και αμέσως βυθίστηκε. Ο *Αδρία* παρά την τραγική του κατάσταση πλησίασε για να περισυλλέξει ναυαγούς, αλλά εις μάτην. Ο Τούμπα, αιμορραγώντας από τα τραύματά του, κατάφερε μετά από 3 ώρες, περίπου, να προσαράξει το πλοίο ασφαλώς στις 00.50 της 23^{ης} Οκτωβρίου στον όρμο Γκιουμουσλούκ της Μικρασιατικής ακτής, διανύοντας 16 μίλια. Οι απώλειες ήταν 18 νεκροί, 3 εξαφανισθέντες και 24 τραυματίες.

Την 1^η Δεκεμβρίου 1943, μετά από περίπου ενάμιση μήνα παραμονής στον όρμο Γκιουμουσλούκ όπου έγιναν πρόχειρες επισκευές, το πλοίο απέπλευσε και με την πλώρη κομμένη, και τη συνοδεία των αντιτορπιλικών *Jervis*, *Penn* και δύο M-L, κατόρθωσε να φθάσει στην Αλεξάνδρεια την 6^η Δεκεμβρίου, ανήμερα του Αγίου Νικολάου, μετά από πλου 730 μιλίων. Μπήκε στο λιμάνι κάτω από ενθουσιώδεις ζητωκραυγές και σφυρίγματα από όλα τα πλοία, Βρετανικά, Γαλλικά,

Πολωνικά, Ολλανδικά, Ελληνικά που βρίσκονταν εκεί. Ήταν ένας άθλος σπάνιος στα Ναυτικά Χρονικά και μάλιστα κάτω από πολεμικές συνθήκες. Ο κυβερνήτης και το πλήρωμα δέχθηκαν τα συγχαρητήρια των Ελληνικών Πολιτικών και Στρατιωτικών Αρχών, καθώς και των Λόρδων του Ναυαρχείου, για την τόλμη και την επιδεξιότητα να φθάσει το πλοίο με ασφάλεια στην Αλεξάνδρεια.²

Το αντιτορπιλικό Μιαούλης, με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Κ. Νικητιάδη, το πρώτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου του 1943 αντικατέστησε τη «Β. Όλγα» στη Συμμαχική Μοίρα Κρούσεως (Βρετανικά καταδρομικά και αντιτορπιλικά) εκτελώντας επιθετική περιπολία στο σύμπλεγμα της Δωδεκανήσου, για καταστροφή εχθρικών νηοπομπών.

Την 7^η και 9^η Νοεμβρίου η Μοίρα υπέστη αλλητάλληλες αεροπορικές επιθέσεις από Γερμανικά Στούκας (JU-87) μεταξύ Λέρου και Καρπάθου χωρίς ο *Μιαούλης* να υποστεί καμιά ζημιά παρόλον που δέχθηκε τρεις επιθέσεις με τρεις βόμβες εκάστη τις οποίες απέφυγε με κατάλληλους χειρισμούς. Το αντιτορπιλικό *Panther* βυθίστηκε ενώ το καταδρομικό *Carlisle* υπέστη σοβαρές βλάβες και ρυμουλκήθηκε από το *Rockwood* μέχρι την Αλεξάνδρεια, με συνοδεία του *Μιαούλη* και του *Petard*. Μετά την απομάκρυνση των εχθρικών αεροσκαφών ο *Μιαούλης* περισυνέλεξε τον κυβερνήτη, 5 αξιωματικούς, και 182 υπαξιωματικούς και ναύτες του βυθισθέντος *Panther*.

Ο Άγγλος Αρχηγός Στόλου συνεχάρη τα πλοία της επιχειρήσεως με το εξής σήμα: «Η επιτυχής αποχώρησις της δυνάμεώς σας και ο ασφαλής επανάπλους του *Carlisle* εις Αλεξάνδρειαν αντανακλά μεγάλην τιμήν εις πάντας τους συμμετέχοντας».

Τη 15^η Οκτωβρίου κυβερνήτης του *Μιαούλη* ανέλαβε ο Αντιπλοίαρχος Ε. Μπουντούρης και τη νύχτα της 17^{ης} μαζί με το Αγγλικό *Hurlay* εισέπλευσαν στους μικρούς ορμίσκους Βαθύ και Ακτή της Καλύμνου, και κατέστρεψαν με βολές πυροβόλων ένα εξοπλισμένο πλοίο 1.000 τόνων περίπου, μία τορπιλάκατο (E-boat) και ένα σκάφος αποβάσεως (F-boat).

Την 21^η Οκτωβρίου ο *Μιαούλης* βομβάρδισε στρατιωτικούς στόχους στη Ρόδο. Συνέχισε τις περιπολίες του στο σύμπλεγμα της Δωδεκανήσου, και τη μεταφορά στρατιωτών και υλικού στα νησιά μέχρι την 7^η Νοεμβρίου 1943.

Ημιολίες

Η ιδέα της συγκρότησης στολίσκου ημιολιών για την εκτέλεση επιδρομών στο Αιγαίο ανήκει στον έφεδρο Αντιπλοίαρχο Α. Λόντο ο οποίος μόλις κατέβηκε στη Μέση Ανατολή τον Ιανουάριο του 1943 το πρότεινε στην ηγεσία του Ναυτικού.

Οι δυσκολίες που παρουσίαζε το εγχείρημα ανάγκασαν τον Λόντο να ζητήσει να τοποθετηθεί στο Σώμα Βρετανών Καταδρομέων (1^ο Σύνταγμα S.A.S) πρόταση που αποδέχθηκε το Βρετανικό Αρχηγείο Στόλου Μεσογείου. Έτσι δημιουργήθηκε ο Αγγλικός Στολίσκος Ημιολιών (Levant Schooner Flotilla) με μικρά ιστιοφόρα Ελληνικού τύπου που μπορούσαν να παραπλανήσουν τον εχθρό λόγω εμφανίσεως και με Αγγλικά πληρώματα. Σε ένα, δε, από αυτά, ο Λόντος ανέλαβε καθήκοντα Κυβερνήτου.

Η αποστολή τους ήταν καταδρομικές ενέργειες στο Αιγαίο σε συνεργασία με τον Ιερό Λόχο, ανιχνεύσεις, αναγνωρίσεις και γενικά παρενόχληση του εχθρού, για να απασχολούν δυνάμεις στα νησιά του Αιγαίου όπου η κίνηση μεγαλύτερων συμμαχικών μονάδων, κάτω από

2. Για πλήρη περιγραφή του άθλου του *Αδρία* βλέπε άρθρο του γράφοντος στο τεύχος «Ν.Ε.» Οκτωβρίου 2008

την απόλυτη εχθρική κυριαρχία αέρος, ήταν άκρως επικίνδυνη.

Το έργο αυτό, άγνωστο σε πολλούς, έφεραν εις πέρας με επιτυχία οι μικροί αυτοί ήρωες επιχειρώντας νυχθημερόν.³

Επίλογος

Αυτή ήταν, εν ολίγοις, η δράση του Πολεμικού Ναυτικού μας στα Δωδεκάνησα που μαζί με το Βρετανικό Ναυτικό πολέμησαν για την απελευθέρωσή τους.

Στην προσπάθεια αυτή συνέβαλαν και οι Δωδεκανήσιοι Έλληνες πατριώτες οι οποίοι, στενάζοντας κάτω από το πέλαμα του κατακτητή, δεν άφησαν την ευκαιρία να πάει χαμένη βοηθώντας με πολύτιμες πληροφορίες τις μαχόμενες δυνάμεις αλλά και διαφεύγοντας στη Μέση Ανατολή για να πυκνώσουν τις τάξεις του Ναυτικού. Η επιχείρηση των Δωδεκανήσων υπήρξε οδυνηρή για τις Βρετανικές και Ελληνικές Δυνάμεις. Οι Βρετανοί έχασαν 5 αντιτορπιλικά, 1 υποβρύχιο, και 10 μικρότερα περιπολικά και ναρκαλιευτικά. Τέθηκαν για πολύ χρόνο εκτός μάχης λόγω βλαβών 4 καταδρομικά και 2 αντιτορπιλικά. Έχασαν 4.800 στρατιώτες οι περισσότεροι των οποίων συνελήφθησαν αιχμάλωτοι, καθώς και 115 αεροσκάφη.

Από Ελληνικής πλευράς απώλεστηκαν το αντιτορπιλικό Β. Όλγα και το Αδριάς το οποίο, αν και κατέπλευσε στην Αλεξάνδρεια, οι σοβαρές ζημιές του δεν ήταν επισκευάσιμες. Υπήρξαν και απώλειες μάχιμου προσωπικού πέραν του Ναυτικού.

Οι απώλειες των Γερμανών, αρκετά σημαντικές, έφθασαν τους 4.800 άνδρες περίπου, δεκάδες αεροσκάφη, 12 μεταφορικά πλοία και περισσότερα από 20 περιπολικά, αποβατικά και άλλα μικρότερα πολεμικά σκάφη.

Ο Τσώρτσιλ, με την ορμητική και ριψοκίνδυνη ιδιοσυγκρασία του, ξεκίνησε την οδυνηρή περιπέτεια των Δωδεκανήσων, θέλοντας να εξασφαλίσει, πάση θυσία, τη Βρετανική επιρροή και παρουσία στην Ελλάδα, που θεωρούσε συνδυκτικό κρίκο στο δρόμο

3. Λεπτομέρειες βλέπε σε άρθρο του γράφοντος στο τεύχος 901 (Οκτώβριος 2008) της Ν.Ε. με τίτλο «Η απελευθέρωση των Δωδεκανήσων»

Υποβρύχιο Παπανικολής

της Βρετανίας προς τις Ινδίες. Πίστευε, επίσης, ότι κατέχοντας τα Δωδεκάνησα θα εξανάγκαζε την Τουρκία να βγει στον πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων και θα επέτρεπε στο Βρετανικό Στόλο να περάσει από τα Δαρδανέλια στον Εύξεινο, και από εκεί στις εκβολές του Δούναβη και με δυνάμεις κομάντος θα επιχειρούσε να κυριαρχήσει στη ΝΑ Ευρώπη, προτού κατέβουν οι Σοβιετικοί.

Ένα όνειρο που έσβησε άδοξα τότε λόγω μη διαθέσεως των απαιτούμενων επιχειρησιακών δυνάμεων και των γεωπολιτικών βλέψεων των τότε Συμμάχων, και όχι μόνο!

Βιβλιογραφία

1. Εκδόσεις Δαρέμα: «Εικονογραφημένη Ιστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου»
2. ΓΕΣ/ΔΙΣ: «Ευρετήριο πολεμικών γεγονότων του Ελληνικού Έθνους», έτος 1989
3. Κύρου Αχιλλεύς: «Β. Όλγα, Ιστορία ενός αντιτορπιλικού», έτος 1946
4. Περιοδικό «Ναυτική Ελλάς: «Απελευθέρωση Δωδεκανήσων» τεύχη Οκτωβρίου, Νοεμβρίου 2008
5. Φωκάς Δημ. Αντιναύαρχος: «Εκθεσις επί της δράσεως του Β.Ν. κατά τον πόλεμον 1940-1944», τόμος Β'
6. Μπαμπούρης Επαμ.: «Η συμβολή του Στόλου μας εις την Απελευθέρωση των Δωδεκανήσων»

* Διευθυντής «Ν.Ε.»

